

CERTAMEN PISTORIENSE GYMNASIIS DICATUM

24 maggio 2018

Il candidato dispone di quattro ore per tradurre il passo proposto e commentarlo brevemente, soffermandosi sugli aspetti che gli sembrano degni di approfondimento sul piano della lingua, dello stile e del contenuto. È consentito l'uso del vocabolario greco-italiano.

LA BATTAGLIA DEL FIUME TREBBIA (Appiano, Annibaica 25-29)

Ἀννίβας δὲ τοῖς μὲν Ῥωμαικοῖς ἰππεύσιν ἀντέταξε τοὺς ἐλέφαντας, τῇ δὲ φάλαγγι τοὺς πεζοὺς· τοὺς δ' ἰππέας ἐκέλευσεν ὀπίσω τῶν ἐλεφάντων ἀτρεμεῖν, ἕως αὐτὸς τι σημήνη. Γενομένων δ' ἐν χερσὶ πάντων οἱ μὲν Ῥωμαίων ἵπποι τοὺς ἐλέφαντας, οὐ φέροντες αὐτῶν οὔτε τὴν ὄψιν οὔτε τὴν ὁδμήν, ἔφευγον· οἱ δὲ πεζοί, καίπερ ὑπὸ τοῦ κρύους καὶ τοῦ ποταμοῦ καὶ τῆς ἀγρυπνίας τετρυμένοι (= "sfiniti") τε καὶ μαλακοὶ ὄντες, ὅμως ὑπὸ τολμῆς τοῖς θηρίοις ἐπεπήδων καὶ ἐτίτρωσκον αὐτὰ καὶ τινων καὶ τὰ νεῦρα ὑπέκοπτον καὶ τοὺς πεζοὺς ἐνέκλινον ἤδη. Θεασάμενος δ' ὁ Ἀννίβας ἐσήμηνε τὴν ἵππον κυκλοῦσθαι τοὺς πολεμίους. Σκεδασθέντων δ' ἄρτι τῶν Ῥωμαικῶν ἰππέων διὰ τὰ θηρία καὶ τῶν πεζῶν μόνων τε ὄντων καὶ κακοπαθούντων καὶ φοβουμένων τὴν περικύκλωσιν, φυγὴ πανταχόθεν ἦν ἐς τὰ στρατόπεδα. Καὶ ἀπώλλυντο οἱ μὲν ὑπὸ τῶν ἰππέων, καταλαμβανόντων ἅτε πεζοὺς, οἱ δ' ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ παραφέροντος· τοῦ γὰρ ἡλίου τὴν χιόνα τήξαντος ὁ ποταμὸς ἐρρῆ μέγας, καὶ οὔτε στῆναι διὰ τὸ βάθος οὔτε νεῖν διὰ τὰ ὄπλα ἐδύναντο. Σκιπίων δὲ αὐτοῖς ἐπόμενος καὶ παρακαλῶν ὀλίγου μὲν ἐδέησε τρωθεῖς διαφθαρῆναι, μόλις δ' ἐς Κρεμῶνα διεσώθη φερόμενος.